

Bc. Miloš DVOŘÁK, *Dějiny obce Volfířova do roku 1938*, České Budějovice 2009, (diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 166 s. včetně příloh.

Posudek oponenta diplomové práce

Regionální dějepisectví se v současné době jen zvolna vrací k tradicím, které v českých zemích, a zvláště na Moravě, mělo až do poloviny minulého století. Bádání na místní úrovni přitom často nabízí nejen přesah do širších prostorových a časových souvislostí, někdy se mu dokonce podaří otevřít problémy, na které by při studiu obecných souvislostí bylo jen velmi těžké narazit. Není přitom vůbec nutné, aby se autor považoval za „atleta vícebojaře“ (závěr, s. 137), protože podobné postupy a práce s prameny nejrůznějšího původu, charakteru, jazyka a obsahu jsou dnes považovány za zcela legitimní a více než potřebné nejen domácími, ale i většinou zahraničních badatelů v oblasti regionálních dějin. Bc. Miloš Dvořák si za téma své diplomové práce zvolil zpracování dějin obce, ve které má on i jeho rodina skutečně hluboké kořeny, sahající pravděpodobně jedenáct generací (úvod, s. 7) do historie tohoto nevelkého místa na Dačicku. Svou prací tak vzdal hold nejen jim, ale také všem jejich sousedům, přátelům, příbuzným a blízkým.

V úvodní pasáži autor nejprve charakterizuje své badatelské záměry a přistupuje ke kritickému zhodnocení dostupných pramenů a literatury. Poté přibližuje polohu Volfířova a také vývoj názvu vsi podle podoby dochované v písemných pramenech od roku 1349 až do roku 1910.

V následující kapitole se autor věnuje nejstarším dějinám Volfířova do roku 1420. Osvětluje nejprve dobu středověké kolonizace jihozápadní Moravy, poté se zaměřuje na oblast česko-moravského pomezí na Vysočině a nakonec na vlastní Dačicko. Pozornost věnuje také rodu pánů z Volfířova a jejich možnému původu z Ústrašína na Pelhřimovsku a to až do pravděpodobného vymření rodu před polovinou 16. století.

Zajímavou pasáž představuje kapitola o dějinách vsi v letech 1420 až 1848 čili v období tradiční společnosti. Autor zde pojednal nejprve o volfířovských vrchnostech a o poměrech poddaných do poloviny 19. století, dále o obci a vývoji jejích územních částí a také obyvatelstva, a to včetně jeho sociálního rozvrstvení, které se zčásti odráželo i v místní topografii (Dolní a Horní ves, Stráň). Nezapomněl ani na duchovní správu volfířovské farnosti, doložené poprvé již k roku 1366 a později obnovené v roce 1712. Soustavně sepsal osoby jejích duchovních správců a pojednal o vyznání farníků se všemi jeho proměnami a dobovými peripetiemi. V závěru kapitoly pak pojednal nejen o počátcích obecní samosprávy a o volfířovských rychtářích, ale také o místní škole a její situaci ve starší době.

Obdobně členěná je také následující kapitola o dějinách obce v době moderní liberální společnosti a konstituční monarchie v letech 1848 až 1918. Také zde je přiblížen územní a demografický vývoj obce, sociální rozdíly mezi jejími obyvateli, dále duchovní správa, obecní samospráva a její představitelé, škola, ale také na příklad dopad první světové války na obec v letech 1914 až 1918 a to včetně barvitého líčení konce monarchie prostřednictvím dobového pramene.

Poslední „historická“ kapitola pojednává o dějinách obce v době první Československé republiky v letech 1918 až 1938. Po vylíčení těžkých následků (zejména lidských ztrát), které měla pro obec a její obyvatele první světová válka, si autor opět všimá vývoje obce a jejího obyvatelstva, jeho politického zaměření a fungování republikánského zřízení. Věnuje se duchovní správě, obecní samosprávě, škole, ale také osobnostem některých významných volfířovských rodáků, jejichž věhlas dosáhl daleko za hranice rodné obce.

Samostatnou kapitolu práce představuje historická topografie Volfířova, přibližující nejen dochované prameny, ale také potíže s jejich interpretací na příklad při zjišťování způsobu držby poddanských usedlostí ve vsi. Zde se nabízí otázka, zda by v rámci této topograficky pojaté kapitoly nebylo možné a vhodné se pokusit o rekonstrukci volfířovské plužiny metodami, které pro moravské (i původně) obce používají Zdeněk Měřínský a jeho žáci. Poté autor přibližuje zprávy o jednotlivých obydlích ve Volfířově zkompletované z různých pramenů, řazené pro přehlednost v pořadí dnešních čísel popisných.

Předposlední kapitola práce pojednává o hmotných památkách ve vsi a jejím blízkém okolí. Kromě volfířovského farního kostela sv. Petra a Pavla, jehož stavební a umělecká historie je zde soustavně vypsána, sem byl zařazen zaniklý kostel sv. Ducha ze Šachu, stať o zvonech a jejich osudech a text o kapličce Panny Marie Bolestné, křížích a pamětních kamenech.

V závěrečné pasáži autor shrnul své poznatky a upozornil na zvláště významné skutečnosti a děje z historie Volfířova. Současně se pokusil zhodnotit i význam své práce, jenž je pro dějiny této malé obce nepopiratelný. Součástí práce jsou vedle obvyklých náležitostí (seznam použitých pramenů a literatury, seznam užitých zkratk, seznam příloh) také velmi pečlivě zvolené a zajímavě zpracované přílohy, mezi které patří na příklad genealogická tabulka pánů z Volfířova, přehled duchovních správců volfířovské farnosti, přehled rozdělení obyvatel vsi podle náboženského vyznání od konce 18. století, přehled učitelů působících na volfířovské škole, přehled rychtářů a starostů obce, složení obecních samosprávných orgánů a také četné vhodně zvolené fotografie.

Bc. Miloš Dvořák předloženou prací splnil zadání svého diplomového úkolu a jeho práci lze označit jako velmi zdařilou. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

Pelhřimov, 22. srpna 2009

Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.

martinkova